

SOCIOLOGIJA OBRAZOVANJA

4. PREDAVANJE

Prof. dr Slavka Gvozdenović

FILOSOFSKO-SOCIOLOŠKE OSNOVE OBRAZOVANJA

- **Filosofski pristup obrazovanju i vaspitanju karakteriše sagledavanje obrazovanja sa aspekta postojećeg kao cjeline**
- **Filosofski pristupiti vaspitanju znači težiti njegovom sagledavanju iz perspektive cjeline svega što jeste, tj. odrediti mu mjesto i vrijednost što mu u totalitetu svega pripada.**
- **Prolaznost i promjenljivost svega što postoji u svijetu utemeljuje vaspitanje kao filozofsku kategoriju.**
- **Obrazovanje i vaspitanje nemaju samo socijalnu funkciju, već predstavljaju egzistencijalne kategorije čovjekova postojanja.**
- **Sociološka razmatranja upućuju na međusobnu povezanost obrazovanja i globalnog društvenog sistema, istraživanje društvenih procesa, promjena i odnosa unutar sfere obrazovanja.**

Promišljanjem uzajamne uslovljenosti između teorije obrazovanja (filosofije) i prakse vaspitnog djelovanja bavi se *filosofija vaspitanja*.

- Sagledavanje obrazovanja u svijetlu filosofije vaspitanja svjedoči o stepenu razvoja do kojeg je društvo u određenom trenutku dospjelo.
- **Bez filosofije koja omogućuje široko sagledavanje i razumijevanje mjesta vaspitanja u savremenom životu, zadatak vaspitanja se pretvara u stvar iskustva i rutine (Djui).**
- Budući da praksa vaspitanja proizilazi iz cjeline čovjekovog shvatanja svijeta, može se reći da je **vaspitanje**, a samim tim i **nastava**, **prva praksa filosofije**.

- **Filosofija je *upletena* u nastavu odredbom njenih ciljeva, a potom načinom na koji se realizuju postavljeni ciljevi.**
- **Jedinstvo filosofije i obrazovanja emanira nastojanje da se sticanje znanja poveže sa iskustvom, a ponašanje sa etičkim vrednovanjem i normativitetom.**
- **Podsjećajući na činjenicu da je **problem obrazovanja čovjeka u središtu interesa savremenog svijeta**, Maks Šeler (1996: 68) konstatuje da jedva da ima pokušaja *filosofskog određenja biti obrazovanja*.**
- **Razmatranje obrazovanja sa aspekta filosofije zahtijeva traganje za odgovorima na pitanja o tome šta u stvari znači *obrazovanje*, a šta znači *biti obrazovan*?**

- Da li je smisao obrazovanja u obrazovanju samome ili u *koristi* koje obrazovanje sobom donosi?
- Koja je funkcija obrazovanja u realizovanju onoga što još nije, a trebalo bi da se pokaže *boljim* u budućnosti?
- Gdje smo mi danas u pogledu samorazumijevanja našeg istorijskog bića i duhovnog razvoja?
- Svaki od mogućih odgovora ukazuje na brojne specifičnosti u shvatanju čovjeka i suštine povijesti, a samim tim i na povijest različitih pristupa.

- Temeljniji nivo preispitivanja usmjerava na sagledavanje *ideje obrazovanja* i *obrazovnih ideala*. Dok se *ideja obrazovanja* može shvatiti kao konstanta koja transcendirira sve pojedinačne odredbe, *ideali obrazovanja* se mijenjaju u zavisnosti od promjena u određenom istorijskom i kulturnom kontekstu.
- Svaki obrazovni ideal (vladajući kulturni obrazac u jednom društvu) sadrži istorijski uslovljene vaspitno-obrazovne ciljeve.
- Promjene obrazovnih ideala i ciljeva utiču na promjene u vaspitanju, a samim tim i na promjene u sadržajima nastave.

Literatura:

- S. Gvozdenović: *Filosofija, obrazovanje, nastava*, 2005, str. 13-30.